

Döbelnsgatan 1 och Johannes Plan 5 – översikt till hemsidan

En plats med lång historia

Vår tids hus på Döbelnsgatan 1 och Johannes Plan 5 är inte de första på denna plats. På 1600- och 1700-talen reste sig här väderkvarnen Carlingskan, som står till vänster snett bakom klockstapeln i mitten av bilden ovan. Till höger om kvarnen syns den träkyrka som då fanns på kyrkogården. Utsnittet är en detalj i konstnären van Aweleens magnifika grafiska stick från år 1700 över Norrmalm sett från söder.

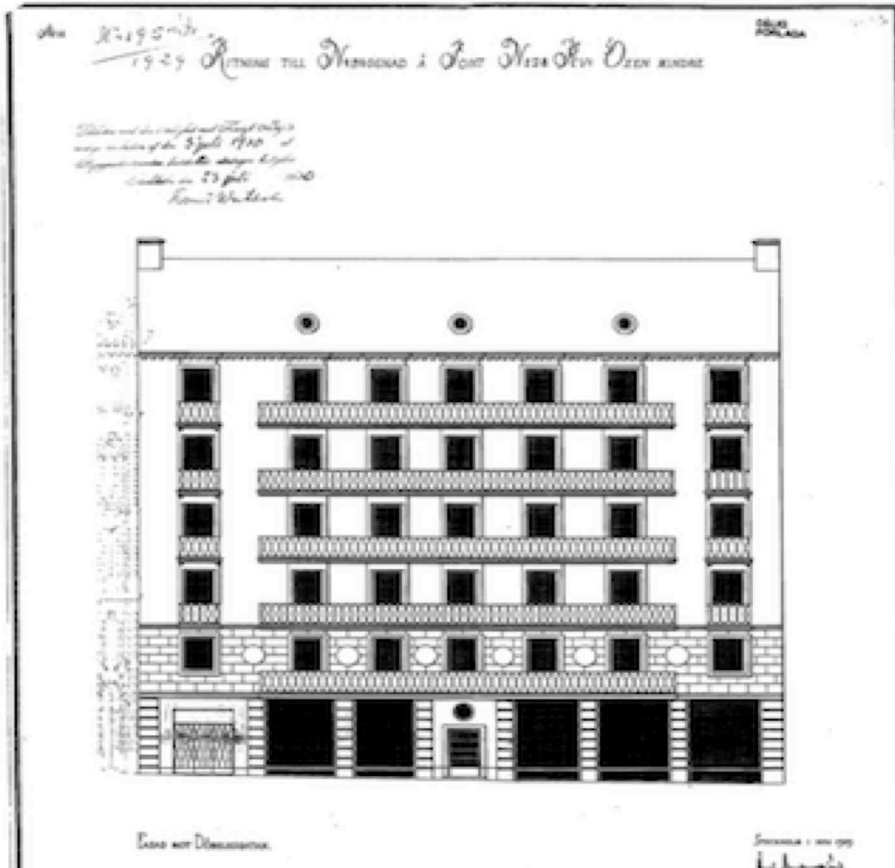
Samma väderkvarn syns även på Stadsmuseets modell över Johannesområdet i slutet av 1600-talet, mitt på bilden ovan till höger. Korset längst ned markerar Johanneskyrkan och korset längst upp Adolf Fredriks kyrka.

Sedan kvarnen rivits stod mindre bostadshus på denna mark, tills ett fyravåningshus uppfördes i mitten av 1850-talet. Det hade tre portar och sträckte sig lika långt som dagens två hus tillsammans (se bilden nedan). Adressen var först Tullportsgatan 1 a-c men 1885 ändrades gatunamnet till Döbelnsgatan.

År 1929 köptes fastigheten av byggmästarna Oscar Ohlsson och Oscar Skarne som rev huset samma år. De två nya husen uppfördes 1930-31, med Knut Nordenskjöld som arkitekt.

Arkitektens fasadritningar följer på nästa sida.

Johannes Plan 5

Döbelnsgatan 1

Husens historia från 1930, i sammandrag

- Husen stod klara just som effekterna av 1930-talets ekonomiska depression och deflation spred sig. Det var tidvis svårt att rekrytera hyresgäster och de fick rabatt på hyrorna. I många fall låg hyrorna kvar på oförändrade nivåer tills inflationen började ta fart under 1950-talet. Därefter var hyrorna reglerade under lång tid och steg måttligt.
- År 1933 köptes fastigheten av den gotländske affärsmannen John Myrsten. Han dog redan 1934 och efterträddes som huvudägare och vd av sin bror sjökaptan Gustaf Myrsten, som huvudsakligen var verksam som redare och skeppsmäklare i Slite.
- Efter Gustaf Myrstens död 1946 gick ägandet över till hans fem barn och ledningen övertogs av den näst yngste sonen Carl Bertil. Den uppgiften skötte han fram till sin död år 2000. Med tiden vidgades ägarkretsen med yngre generationer i slakten och vid ombildningen till förening 2010 hade fastigheterna sjutton ägare.
- Ända fram till ombildningen till bostadsrättsförening 2010 sköttes husen av egen anställd personal. I båda husen bodde portvakter, varav en var maskinist med ansvar för den oljeeldade värmepannan. I mitten av 1970-talet behövdes pannan inte längre sedan fjärrvärmens byggts ut i staden, en förändring som gjorde stadsluften påtagligt renare.
- Hyresgästerna var relativt blandade vad gäller inkomster och yrken. Lägenheterna har en bred variation av storlek och inte sällan kunde hyresgäster byta med varandra när man behövde öka eller minska sin bostadsstorlek. Många har bott länge i husen, somliga i generationer.
- Husen fick ett påfallande stort garage för sin tid, med som mest cirka 110 bilplatser. Från början var dock bara utrymmet under Johannes Plan 5 avsett för bilar, medan motsvarande två källarplan under Döbelnsgatan 1 var tänkta som lagerlokaler. Redan 1930 ansökte dock ägarna om att få använda även det utrymmet som garage.
- I garaget fanns en egen anställd föreståndare i nästan 80 år, först Ragnar Ericsson som drev en egen bilserviceverksamhet där och sedan Johan Peltomäki, som även var portvakt, maskinist och ofta anlita vid reparationer och renoveringar i lägenheterna.
- En rad olika butiker har gett liv åt gatuplanet. Under flera årtionden fanns en mejeri- och livsmedelsaffär, med skiftande ägare. Här har också bland annat funnits en färgbutik, ett litet konditori, skrädderverksamhet, försäljning av frukt och blommor, en tvättinrättning och en låsfirma.
- Ett hot mot hela området växte fram på 1960-talet genom stadens planer att ersätta de flesta hus i City med trafikleder, parkeringshus och stora kontorsbyggnader. Det mest genomgripande förslaget var att spränga ner en bred öst-västlig biltrafikled genom Brunkebergsåsen, vilket skulle ha krävt rivningar av all bebyggelse runt Tunnelgatan, David Bagares Gata och Olof Palmes gata. Då skulle troligen även våra hus ha rivits. Planerna blev hett omstridda, men övergavs inte helt förrän långt in på 1970-talet.
- Den 1 juli 2010 tog Bostadsrättsföreningen Oxen Mindre 27 och 28 över ägandet.

För den som vill fördjupa sig i husens historia finns en längre skildring att ta del av.

Text: Johan Myrsten och Sten Gattberg (2022)